

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.
1242 Budapest, Pf. 317.
Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327
helsinki@helsinki.hu
www.helsinki.hu

Országinformációs összefoglaló Szerbia, 2008. március

I. Az albán kisebbség helyzete jelenleg Szerbiában

A szerb kormány hivatalos honlapja szerint:

„Szerbiában a nemzeti kisebbségek jogait és szabadságát tiszteletben tartjuk. A nemzeti kisebbség tagjainak alkotmányos joga a politikai egyesülés, a kulturális intézményrendszer, az oktatás, a saját nyelvükön történő információhoz férés, az aktív és passzív választójog helyi, köztársasági illetve szövetségi szinten, a vállalkozáshoz és más tevékenység folytatásához való jog. A kisebbségek Szerbiában a nemzetközi mércének megfelelően élveznek jogokat.”¹

Mindazonáltal a független emberi jogi szervezetek a fentivel merőben ellenkező módon írják le az albán kisebbség helyzetét Szerbiában.

A **Human Rights Watch** 2008. januári összefoglalója a Szerbia déli területein élő albán kisebbség kapcsán az alábbiakat közli²: „Elenyésző mértékű javulást érzekeltünk az albán kisebbség helyzetét tekintve...”

A Human Rights Watch 2008. február 27-ei nyilatkozata szerint a szerb kormánynak azonnal cselekednie kell, hogy visszafogja az országban tapasztalható veszélyesen ellenségeskedő hangulatot az emberi jogi szervezetek, független újságírók és etnikai kisebbségek közösségei irányában.³

Az **Amnesty International** a 2008. február 20-ai sajtónyilatkozatában felszólította a szerb hatóságokat és főképpen – az azóta (2008. március 8-án) már lemondott⁴ szerb miniszterelnököt – Vojislav Kostunicát és Boris Tadic elnököt, hogy sürgősen ítélje el az emberi jogi szervezetek aktivistái és az országban élő kisebbségek elleni támadásokat. A nyilatkozat megemlíti, hogy a február 19-ei tüntetések során Szerbia összes nagyobb városában, több száz ember jelenlétében, a jelentések szerint a szónokok az albán kisebbség kiirtására buzdítottak, a tüntetők támadást intéztek számos olyan üzlet ellen, melyeket a kisebbség tagjai vezetnek.⁵

Utóbbi atrocitások Koszovó függetlenségének kikiáltását (2008. február 17-ét) megelőzően is jelentkeztek, például egy szerbiai albán pékség felgyújtását láthatjuk a következő címen elérhető (2007 végén készült) videón: <http://www.youtube.com/watch?v=3BvG21Anv44>. Továbbá egyfajta rasszista módszer van terjedőben, miszerint az albán pékségek mellett közvetlenül, Szerbia-szerte bizonyos csoportok ingyen adják a kenyeret és süteményt. Egy belgrádi újságíró, Petar Lukovic ezt a második világháború során alkalmazott náci gyakorlathoz hasonlította, amikor a Gestapo speciális alakulatai álltak be a zsidó emberek üzletei elé, megakadályozva ezzel, hogy bárki is vásárolhasson az „alsóbbrendűektől”.⁶

A **szerb kormány** hivatalos honlapján a Szerbiában élő kisebbségek kapcsán kizárólag az albánokról szól kifejezetten, meglehetősen negatív jellemzőket említve: nem ismerik el a szerb köztársaságot, se az alkotmányt; a szeparatista politikai vezetők nyomása alatt és külső segítséggel, az albán kisebbség bojkottal minden állami intézményt, elutasítják a hatóságokat, az adófizetést.⁷

Érdemes megemlíteni, hogy a Koszovó függetlenségét támogató albán kisebbséggel szembeni etnikai alapú masszív gyűlölködésnek lehetünk tanúi számtalan szerb honlapon.⁸

¹ <http://www.serbia-info.com/facts/minorities.html>

² <http://hrw.org/wr2k8/pdfs/serbia.pdf>

³ <http://hrw.org/english/docs/2008/02/26/serbia18150.htm>

⁴ <http://www.origo.hu/nagyvilag/20080308-tavozott-posztjarol-az-egesz-szerb-kormany.html>

⁵ <http://www.rferl.org/newsline/2008/02/4-see/see-210208.asp>

⁶ <http://jasmin-morehard.blogspot.com/2008/03/albanian-bakery-owners-in-serbia.html>

⁷ <http://www.serbia-info.com/facts/minorities.html>

⁸ pl. <http://www.bebo.com/FUK-ALBANIA>, illetve [/kosovoSERBpryd](http://www.kosovoSERBpryd)

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.
1242 Budapest, Pf. 317.
Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327
helsinki@helsinki.hu
www.helsinki.hu

II. A büntetőeljárások lefolytatása és a fogvatartás körülményei

Az **Európa Tanács Kínzás Megelőzésére Létrejött Bizottsága (CPT)** jelenleg elérhető legfrissebb, egy 2004-es látogatás alapján készült jelentése szerint: „A CPT delegáció számos olyan esetről értesült, amelyben szándékos (fizikai) bántalmazást követtek el a szabadságuktól megfosztott személyekkel szemben Szerbia egész területére jellemzően. [...]

Ezek közül több esetben azt sérelmezték, hogy elfogásukkor, illetőleg közvetlenül az után követték el, a rendőrségi kihallgatás, vagy a nyomozóhatósági meghallgatás folyamán szenvedték el a bántalmakat. A küldöttség által meghallgatott fogvatartottak közül többen állították, hogy megpofozták, megütötték, megrugdosták, illetve gumibottal verték őket a rendőrségi fogvatartás ideje alatt. Egyesek azt állították, hogy baseballütővel verték őket, miközben golyóálló mellényt kellett viselniük azért, hogy nem maradjanak látható nyomai az ütéseknek.

Néhányan pedig azt mesélték, hogy a több órára egy radiátorhoz bilincselték őket fájdalmasan kicsavart testhelyzetben. Számos fogvatartott számolt be arról, hogy a tenyerüket, vagy a talpukat ütötték (a módszer közismert neve: „falaka”), műanyag zacskót kötöttek a fejükre, hogy átmenetileg fuldoklást idézzenek elő náluk, elektrosokk alkalmaztak a testük különböző pontjain (beleértve a genitáliákat is), alvásmegvonás alkalmazása különböző időközönként, sőt etettek velük, úgy hogy egész nap nem kaptak vizet.[...]

A CPT a rendelkezéseire álló információk alapján megállapította, hogy Szerbiában egy bűncselekmény gyanúsítottja esetében fennáll a veszélye annak, hogy a letartóztatása során, illetőleg a fogvatartása első óráiban és utána esetenként a rendőrség által embertelen bánásmódban (sőt akár kínzásban) lesz része.”⁹

Az **USA Külügyminisztériuma (US Department of State)** által Szerbia és Montenegró emberi jogi gyakorlatáról készített, a kutatás során elérhető legfrissebb 2006-os jelentése szerint:

„Annak ellenére, hogy az alkotmány és a törvények is tiltják a kínzást, a kegyetlen, az embertelen és a megalázó bánásmódot vagy büntetést, a rendőrség emberei időnként bántalmazzák a fogvatartottakat, zaklatnak embereket, általában a letartóztatás folyamán, vagy a fogvatartás kezdetén, akár apróbb bűncselekmények esetében is.

A Szerb Helsinki Bizottság (Helsinki Committee for Human Rights in Serbia - HCS) beszámolt egy esetről, amelyben a rendőrök megverték egy 28 éves szerb férfit, aki súlyos sérüléseket szenvedett, amelyek következtében el kellett távolítani a lépét.

A Fiatalok az Emberi Jogokért Mozgalom (Youth Initiative for Human Rights - YIHR) beszámolt arról, hogy egy rendőrnagy és három ismeretlen társa több esetben megvert, megkínzott, és szexuális erőszakot követett el két civil lakos ellen, miközben etnikai származásukra tettek megjegyzéseket, valamint a családjaikat is megfenyegették. [...]

A börtönök állapotukat tekintve igen változatos képet mutatnak, valamint néhány helyről érkezettek jelentések arról, hogy az örök visszaélnek a pozíciójukkal a fogvatartottak sérelmére.

A kosz és az embertelen körülmények miatt a fogvatartottak éhségstrájkjal tiltakoznak.”¹⁰

Az **Európai Unió** által Szerbia fejlődéséről készített 2007-es jelentés szerint:

„2006 májusában új szabályzatot fogadtak el a börtönök rendjéről és biztonságáról. A vezető hatalom általi ellenőrzés gyakorlata fejlődött. A felülvizsgálat, a jelentéskészítés és a kikényszerítés igazságszolgáltatási kontrollja kész arra, hogy garantálja az alapvető emberi jogok védelmét. Ám a közigazgatási bíróságok felállításának késedelme miatt mindezek a gyakorlatba történő átültetése még nem következett be. Továbbra is előfordulnak bántalmazások [...]”¹¹

Készítették: Kőhalmi Barbara és Drigán András Dániel

⁹ <http://www.cpt.coe.int/documents/srp/2006-18-inf-eng.pdf>

¹⁰ <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2006/78837.htm>

¹¹ http://www.ecoi.net/file_upload/432_1194602857_serbia-progress-reports-en.pdf